

ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ-WEBINAR

«ΠΟΛΕΜΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ»

Γιατί γίνονται οι πόλεμοι; Ποιοι είναι οι «νέοι πόλεμοι»; Πώς διεξάγονται και πώς τελειώνουν. Αλλάζουν τη «φύση» του πολέμου οι συγκρούσεις στην Ουκρανία και τη Γάζα; Ποιον ρόλο παίζει το Διεθνές Δίκαιο;»

Κατά τον Πρώσο στρατιωτικό και συγγραφέα Κάρολο Φον Κλαούσεβιτς (1780 - 1831), στο έργο του «*Vom Kriege*» («*Περί Πολέμου*»),

«Ο Πόλεμος, είναι η συνέχεια της Πολιτικής με άλλα μέσα τα οποία σκοπεύουν να εξαναγκάσουν τον αντίπαλο να δεχτεί τα «θέλω» μας»

**Το Σεμινάριο θα διεξαχθεί στα Γραφεία του ΕΛΙΣΜΕ,
οδός 28^{ης} Οκτωβρίου (Πατησίων) 88, 1^{ος} όροφος
με φυσική παρουσία και διαδικτυακά (με κωδικό συνδέσεως)**

Η βία χαρακτηρίζει τις ανθρώπινες σχέσεις από την εμφάνιση του «human species» στον κόσμο. Είναι η «έμφυτη» τάση ορισμένων ατόμων, φυλών, μοναρχικών και δυναστικών συσπειρώσεων και, τέλος, κρατών να επιβάλουν τη βούλησή τους επί άλλων. Σε αντίθεση με τη μηδενιστική βία που επιδιώκει την εξόντωση του άλλου καθ' εαυτή, ο πόλεμος, ως σύνθετο και πολυδιάστατο φαινόμενο, χρησιμοποιεί τη βία ως μέσο για να επιτύχει ένα πολιτικό στόχο. Αυτό είναι γνωστό από τον Αριστοτέλη, αλλά ο Πρώσος στρατηγός Carl von Clausewitz, αν και ο ίδιος δεν είχε αξιόλογη πείρα μετώπου, μελέτησε τον πόλεμο και διατύπωσε την πρώτη γνωστή στην Ευρώπη ολοκληρωμένη θεωρία περί πολέμου.

Ο «νεωτερικός πόλεμος» είναι ο πόλεμος των κρατών. Πάντοτε, όμως, διάφορες οργανωμένες ένοπλες ομάδες συμμετείχαν στον πόλεμο, είτε ενισχύοντας τις κρατικές δυνάμεις, είτε προβάλλοντας αντίσταση σε κατακτητή, είτε επιδιώκοντας την ελευθερία-αυτοδιάθεση. Το χαρακτηριστικό των ομάδων αυτών ήταν ότι δρούσαν με στόχο να υποστηρίξουν ένα υφιστάμενο ή να δημιουργήσουν νέο κράτος. Οι στόχοι τους ήταν καθαρά πολιτικοί.

Η βία εξακολουθεί και σήμερα να είναι μια σημαντική διάσταση των διεθνών σχέσεων, αλλά ο διακρατικός πόλεμος αποτελεί «εξαιρέση» (ο πόλεμος Ουκρανίας-Ρωσίας και η ένταση στη Νότια Σινική Θάλασσα αποδεικνύουν ότι η εξαιρέση είναι επίκαιρη και επικίνδυνη). Αυτό που βλέπουμε ως «νέο» σήμερα, κυρίως στη Μέση Ανατολή, είναι η χρήση βίας από ένοπλες ομάδες που δεν εκφράζουν κάποιο κράτος, αν και μπορεί να υποστηρίζονται από κράτη. Οι στόχοι τους δεν έχουν σχέση με την πολιτική, όπως τη γνωρίζουμε στη βιομηχανική ή μεταβιομηχανική εποχή. Είναι αρχαϊκοί, είτε μηδενιστικοί (πχ. καταστροφή του Ισραήλ) ή ή προνεωτερικοί (πχ. Ισλαμισμός, ίδρυση Χαλιφάτου κτλ.).

Απέναντι στον πόλεμο εμφανίστηκαν βαθμιαίως δύο κινήματα:

- Το ανθρωπιστικό που επιδιώκει να τιθασεύσει την ανθρώπινη συμπεριφορά κατά τον πόλεμο απαγορεύοντας τη χρήση ορισμένων όπλων και μεθόδων πολέμου και προστατεύοντας ορισμένες κατηγορίες προσώπων. Η «τιμή» και το «έλεος» οφείλουν να μετριάσουν το «δικαίωμα» του πολεμιστή να προκαλέσει θάνατο.
- Το ειρηνιστικό που επιδιώκει την «κατάργηση του πολέμου» ή τη ριζική μείωση των συγκρούσεων μέσω αναζήτησης των βαθύτερων (κοινωνικών, οικονομικών, πολιτιστικών) αιτιών της βίας, ίδρυσης μηχανισμών ειρηνικής επίλυσης των διαφορών, αφοπλισμού, οργάνωσης αναπτυξιακών στρατηγικών για λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες και περιοχές

Το σεμινάριο είναι αφιερωμένο στο φαινόμενο του πολέμου, στη φιλοσοφία του, στους στόχους του και στις «νέες μορφές» του («ασύμμετρος πόλεμος»). Η μελέτη των πολέμων στην Ουκρανίας, στο Ναγκόρνο Καραμπάχ και στη Λωρίδα της Γάζα θα αποτελέσουν επί μέρους παραδείγματα μελέτης. Παράλληλα, το σεμινάριο παρακολουθεί την προσπάθεια – ειλικρινή ή όχι – της «διεθνούς κοινωνίας» να θέσει όρια:

- Σύμφωνα με τους θεολόγους πατέρες του Διεθνούς Δικαίου, ο πόλεμος έπρεπε να έχει «δίκαιη αιτία»
- Μετά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και στο πλαίσιο της «Κοινωνίας των Εθνών» ο πόλεμος ετέθη εκτός νόμου
- Μετά την αποτυχία της ΚΤΕ, ο νέος «Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών» προχώρησε στην απαγόρευση της χρήσης βίας στις διεθνείς σχέσεις επιτρέποντας μόνο το «φυσικό δικαίωμα της άμυνας» - ένα «παράθυρο» που παραβιάζει την κλειστή «πύλη» («Jus ad Bellum»)¹.
- Πολύ νωρίτερα είχαν θεσπιστεί κανόνες Διεθνούς Δικαίου που είχαν ως στόχο να μετριάσουν τον ανθρώπινο πόνο και να προστατεύσουν όσους δεν συμμετέχουν «επαγγελματικά» στον πόλεμο («Διεθνές Ανθρωπιστικό Δίκαιο» - «Jus in Bello»)².

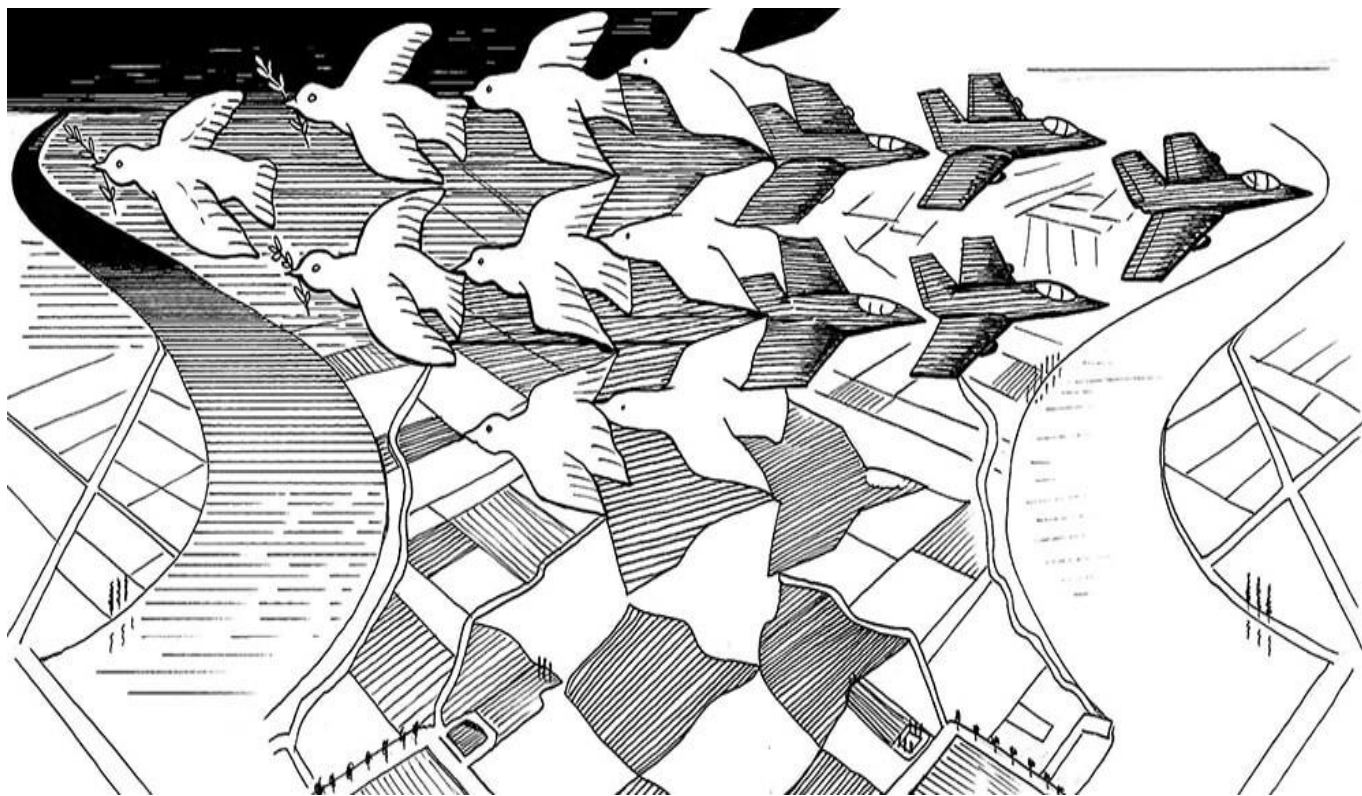
Φυσικά, κάποια στιγμή επέρχεται το «τέλος» της Ενόπλου Συγκρούσεως -Συρράξεως, το οποίο όμως δεν είναι εύκολα διαχειρίσιμη διαδικασία, γιατί τα Κράτη προχωρούν στις ειρηνευτικές διαδικασίες, όταν οι στρατιωτικοί έχουν κερδίσει ή χάσει στις μάχες, και έρχονται οι πολιτικοί και οι διπλωμάτες να σφραγίσουν και να διαχειριστούν τα ενδεχόμενα κέρδη ή τις απώλειες.

Είναι δύσκολο το ερώτημα, πότε και πώς «τελειώνουν» οι ασύμμετρες συγκρούσεις και ποιες οι συνέπειες: αμνηστία, ποινικός κολασμός, συμφιλίωση; Θα επικρατήσει η «ισορροπία» και «σταθερότητα» ή θα αναζητηθεί «δικαιοσύνη» και «ικανοποίηση» των θυμάτων;

Τέλος, θα μελετηθεί και το σύγχρονο διεθνές δικαιοδοτικό σύστημα που με την ίδρυση του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου (και άλλων «ειδικών» διεθνών δικαστηρίων με «τοπική» αρμοδιότητα) επιδιώκουν την τιμωρία των εγκλημάτων πολέμου και κατά της ανθρωπότητας, της επίθεσης και της γενοκτονίας.

¹ Το “Jus ad Bellum”, βασίζεται πρωτίστως στον Καταστατικό Χάρτη του ΟΗΕ, στις Αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας, στις Αποφάσεις του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης κατόπιν προσφυγών Κρατών για την μεταξύ τους επίλυση διαφορών καθώς προσφυγών Διεθνών Οργανισμών για την ερμηνεία των Διεθνών Συνθηκών και των κανόνων του διεθνούς εθμικού και συμβατικού δικαίου, καθώς τέλος και στις Θεμελιώδεις Αποφάσεις της Γενικής Συνελεύσεως του ΟΗΕ, για τους Ορισμούς της Επιθέσεως, το Δικαίωμα της Αμύνης, την Συλλογική Άμυνα και την Προληπτική ή Ανασχετική μορφή της.

² Το δίκαιο και οι κανόνες που αρχίζουν να εφαρμόζονται αμέσως με την έναρξη των εχθροπραξιών και εξακολουθούν να ισχύουν και μετά των πέρας αυτών και μέχρι την σύναψη της “Ειρήνης”, δηλαδή το “Jus in Bello”, το οποίο συγκροτείται από πλέγμα διατάξεων 26 Συμβάσεων και Πρωτοκόλλων, μεταξύ των οποίων προεξέχουσα θέση έχουν οι Συμβάσεις της Χάγης 1907 και 1923, καθώς και εκείνες που απαρτίζουν το επονομαζόμενο «Ανθρωπιστικό Δίκαιο», δηλαδή οι Τέσσερις Συμβάσεις της Γενεύης του 1949, μαζί με τα δύο Πρόσθετα σε αυτές Πρωτόκολλα του 1977.

Μαρία Βλάχου

Πολιτική Επιστήμων - Διεθνολόγος

Μέλος του ΔΣ του ΕΛΙΣΜΕ

Υπεύθυνη για την διοργάνωση και διεξαγωγή του Σεμιναρίου

Αλέξανδρος Κ. Κατράνης Δρ.Ν.

Πληρεξούσιος Υπουργός Α' ε.τ.

ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ

1) Τρίτη, 05 Νοεμβρίου 2024, 18.00-21.00

**Θέμα: «Εισαγωγή στην θεματική του Σεμιναρίου
Τιθασεύοντας τον Πόλεμο. Βία έναντι Δικαίου. Αυθαιρεσία έναντι
Δικαιωμάτων. Σκληρότητα έναντι Ανθρωπισμού»**

Μαρία Βλάχου, Διεθνολόγος, Μέλος Δ.Σ. ΕΛΙΣΜΕ

**Αλέξανδρος Κατράνης, τέως Πρέσβης, τέως Επίκουρος Καθηγητής στο
Πάντειο Πανεπιστήμιο**

**Σημείωση: Η προσέλευση την πρώτη Ημέρα του Σεμιναρίου θα πρέπει να γίνει 30'
νωρίτερα, για την γραμματειακή μέριμνα και τακτοποίηση**

2) Τρίτη, 12 Νοεμβρίου 2024, 18.00-21.00

**Θέμα: Εισαγωγή στη Θεωρία του Πολέμου και τη Στρατηγική
Κωνσταντίνος Κολιόπουλος, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Πειραιώς**

Σχόλιο: «Πολυχωρικός Πόλεμος».

**Κωνσταντίνος Αργυρόπουλος, Υποστράτηγος ε.α., Συγγραφέας, Μέλος του
ΔΣ του ΕΛΙΣΜΕ**

3) Τρίτη, 19 Νοεμβρίου 2024, 18.00-20.00

**Θέμα: «Η Ανανεωμένη Απειλή του Πυρηνικού Πολέμου και το Μέλλον της
Ανθρωπότητας»**

Κωνσταντίνος Κολιόπουλος, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Πειραιώς

4) Τρίτη, 26 Νοεμβρίου 2024, 18.00-21.00

**Θέμα 1: «Η Πολεμική Διάσταση των Επιχειρήσεων στον Κυβερνοχώρο»
Αθανάσιος Κοσμόπουλος, Υπεύθυνος προστασίας Δεδομένων Υπουργείου
Ψηφιακής Διακυβέρνησης**

Θέμα 2: «Όψεις Πολέμου στην Θάλασσα. Jus ad Bellum & Jus in Bello»

**Άκης Παπασταυρίδης, Ερευνητής και Διδάσκων Διεθνές Δίκαιο στη
Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης
Παναγιώτης Σέργης, Πλοίαρχος ε.ε., ΠΝ**

5) Τρίτη, 03 Δεκεμβρίου 2024, 18.00-21.00

**Θέμα: «Εισαγωγή στις αρχές και τους κανόνες του Διεθνούς
Ανθρωπιστικού Δικαίου**

**Ο Πόλεμος στον 21ο αιώνα. Δοκιμασίες ενός εξελισσόμενου Δικαίου
Ενόπλων Συρράξεων/Διεθνούς Ανθρωπιστικού Δικαίου σ' ένα κόσμο
πολύμορφης ασυμμετρίας θεσμών και πολιτικής**

Ζητήματα εφαρμογής, πρακτική και οι προκλήσεις του «εξανθρωπισμού» των πολιτικών»

**Στέλιος Περράκης, Ομότιμος Καθηγητής, Πάντειο Πανεπιστήμιο
Μαρία Ντανιέλλα Μαρούδα, Καθηγήτρια, Πάντειο Πανεπιστήμιο**

6) Τρίτη, 10 Δεκεμβρίου 2024, 18.00-21.00

**Θέμα 1: Επίλυση συγκρούσεων – Ειρηνιστικό κίνημα – Αφοπλισμός
Ειρήνη Χειλά, Καθηγήτρια, Πάντειο Πανεπιστήμιο**

Θέμα 2: Η λήξη του πολέμου:

Βασίλειος Μαρτζούκος, Αντιναύαρχος ε.α. Αντιπρόεδρος ΕΛΙΣΜΕ

7) Τρίτη, 17 Δεκεμβρίου 2024, 18.000-21.00

Θέμα: «Από τη θεωρία στην πράξη. Πόλεμος στην Ουκρανία και συγκρούσεις στη Μέση Ανατολή. Τι μένει από όσα μάθαμε;»

Γεώργιος Ανεψιού, Δρ. Διεθνών Σχέσεων, Ταξίαρχος (Ι) ε.α.

Ιπποκράτης Δασκαλάκης, Αντιστράτηγος ε.α. Διευθυντής Μελετών ΕΛΙΣΜΕ

Θράσος Ευτυχίδης, Διεθνολόγος

Αλέξανδρος Κατράνης, τέως Πρέσβης, τέως Επίκουρος Καθηγητής στο Πάντειο Πανεπιστήμιο

Συντονισμός: Μαρία Βλάχου, Διεθνολόγος, Μέλος Δ.Σ. ΕΛΙΣΜΕ

Δομή – Πρόγραμμα Σεμιναρίου

Το Σεμινάριο περιλαμβάνει Οκτώ (8) Διαλέξεις διάρκειας δύο ή τριών (3) ωρών εκάστη, με ένα προαιρετικό διάλειμμα

Αναλόγως της συζητήσεως η διάρκεια της συνεδρίας μπορεί να παραταθεί κατά μία ώρα

Μεγάλη σημασία δίδεται στη συζήτηση στο τέλος κάθε διάλεξης.

Χρονική Δομή εκάστης Διαλέξεως

Διάλεξη	45'
Σχόλιο	15'
Διάλειμμα	15'
Ερωτήσεις-Σχόλια-Συζήτηση	60'

Ενημερωτικά στοιχεία

Το Σεμινάριο θα πραγματοποιηθεί:

- Με Φυσική Παρουσία στα γραφεία του ΕΛΙΣΜΕ, όπου διεξάγεται το Σεμινάριο
- Με Διαδικτυακή Συμμετοχή για όσες/ους δεν μπορούν να παραστούν (σύνδεση μέσω προσωπικού των ηλεκτρονικού υπολογιστή, ή tablet, ή τηλεφώνου με δυνατότητα να έχουν ενεργό συμμετοχή - Η ασφάλεια της συνδέσεως θα εξασφαλισθεί με «κωδικό»)
- Μετά το πέρας του Σεμιναρίου, θα χορηγηθεί, σε όσους το ζητήσουν, **Πιστοποιητικό Παρακολούθησης**. Αν χρειάζεται αξιολόγηση, αυτή θα αναγραφεί μετά συνέντευξη με τους διοργανωτές ή καθηγητές του σεμιναρίου.
- Εφόσον υπάρχει περαιτέρω ενδιαφέρον για εκτενέστερη προσωπική ή ατομική ενασχόληση επί των Θεμάτων/Αντικειμένων του Σεμιναρίου, σε συνεννόηση με τους Διαλέκτες όσες/οι το επιθυμούν, παρακαλούνται να απευθυνθούν στη Γραμματεία του ΕΛΙΣΜΕ εγγράφως.

Δαπάνη Συμμετοχής

- Όσες/οι δεν είναι μέλη του ΕΛΙΣΜΕ καταβάλλουν το ποσό των 50 ΕΥΡΩ για την ετήσια εγγραφή τους στο Ινστιτούτο (θα λαμβάνουν δωρεάν και το Τριμηνιαίο περιοδικό «Προβληματισμοί») και οι φυσικώς παρούσες/παρόντες 20 ΕΥΡΩ επιπλέον, για γραμματειακή υποστήριξη.
Τα Ενεργά Μέλη του ΕΛΙΣΜΕ καταβάλλουν, ως Δωρεά προς το Ινστιτούτο, το ποσό των 30 Ε (διαδικτυακή παρουσία), σε δε φυσική παρουσία και το επιπλέον ποσό των 20 Ε, για γραμματειακή υποστήριξη.
- Υπάρχει δυνατότητα παρακολούθησης Μεμονωμένων Διαλέξεων με την καταβολή του ποσού των 15 €, για κάθε μία, ως δωρεά προς το Ινστιτούτο.

Εγγραφή και Καταβολή Ποσού Συμμετοχής

Οι Δηλώσεις/Εγγραφές Συμμετοχής στο Σεμινάριο γίνονται με τη συνημμένη Αίτηση που κατατίθεται στη Γραμματεία ή αποστέλλεται διαδικτυακά,

- Με την **κατάθεσή της, από ΣΗΜΕΡΑ** στην Γραμματεία του Ινστιτούτου, Πατησίων 88 στον 1^ο όροφο κατά τις προβλεπόμενες ημέρες και ώρες λειτουργίας της Γραμματείας, μαζί και με την καταβολή του ποσού συμμετοχής,
- **Ηλεκτρονικά, από ΣΗΜΕΡΑ επίσης,** στο <elisme@elisme.gr>, συνοδευόμενη όμως από την απόδειξη του προβλεπομένου ποσού συμμετοχής

σε ένα εκ των 2 λογαριασμών του ΕΛΙΣΜΕ:

**ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ**

**IBAN GR720110646000064600189290
IBAN GR6601720470005047102868107**

Γραμματεία ΕΛΙΣΜΕ

28ης Οκτωβρίου (Πατησίων) 88, 1ος όροφος

Αθήνα 10434

Τηλ: 210 8211 025

Email: elisme@elisme.gr

Web: www.elisme.gr